

מבוא לפילוסופיה יוונית
מהקדם-סוקראטיים ועד אפלטון
Introduction to Greek Philosophy (Pre-Socratics to Plato)

סמסטר מלחמה מקוצר (סתיו תשפ"ד)

ד"ר אנדי גרמן (agerman672@gmail.com)

הרצאה – ימי ג' 10-12, בנין [] חדר []

שעות קבלה מרצה: גמיש. בתיאום מראש עם המרצה

מתרגל: מר אלון כהן alco@post.bgu.ac.il

שעות קבלה של המתרגלים: גמיש. בתיאום מראש עם המתרגל

קורס זה הוא חלק ראשון מתוך סקירה שנתית מקיפה של ההגות היוונית הקלאסית מתחילתה בפילוסופים הקדם-סוקראטיים ועד לאפלטון ואריסטו. הקורס מתחלק למעשה לשני קורסים – סמסטר סתיו ואביב – ובכל אחד הרצאה ותרגיל. הסילבוס הזה מתייחס למטלות, ציונים וחומרי הקריאה של סמסטר סתיו.

במהלך העיון שלנו נלמד כיצד מספר שאלות יסוד חוזרות ועולות אצל כל ההוגים בהם נדון, ונעמוד על הנסיונות השונים להשיב עליהן, נסיונות אשר קבעו את דמותה של הפילוסופיה ביוון ואת גילגוליה עד ימינו. כך נוכל לראות את הפילוסופיה היוונית, ודרכה את הפילוסופיה בכלל, לא כסדרה של טענות מוזרות שבדה מליבו הוגה כזה או אחר בעבר, אלא כמארג של שאלות שצפות ועולות בהכרח, מעצם השימוש שלנו בתבונה ומהמוזרות שטבועה בהוויה עצמה. בין היתר יישוב דיונינו סביב הנושאים הבאים: מהות החקר פילוסופי, מבנה היקום, מושאי הידיעה והנסיונות להגדיר מהי ידיעת אמת, טיב הנפש ומבנה היכולות שלה, השלמות האנושית והדרכים להשיגה.

Introduction to Greek Philosophy (Pre-Socratics to Plato) - Dr. Andy German

This course is the first half of a survey of Greek thought from its pre-Socratic beginnings through Plato and Aristotle. Our goal is to understand how a set of permanent philosophical concerns reappear, and are treated differently, in the works of these thinkers. We will thus be able to understand Greek philosophy (and philosophy in general) not as a series of absurd opinions held by long-dead thinkers, but as a unity of ways of questioning and articulating the oddity which characterizes Being itself. Our investigation will focus on the following topics: the nature of philosophy, the structure of the cosmos, thinking and the true objects of thought, the nature of the soul and the achievement of human perfection.

דרישות קדם לקורס: אין

תלמידים יקרים:

אנחנו בסמסטר חירום מקוצר, ומובן שהקורס לא יתנהל כבימי שגרה. נדאג שיבוצעו כל ההתאמות והשינויים הדרושים (גם על בסיס כללי, וגם באופן פרטני) לתלמידים שיזדקקו לכך כדי ללמוד באופן מסודר. ההתאמות ושינויים שהוכנסו למבנה הסמסטר מופיעים להלן באדום. אנא אל תהססו לפנות למרצה ולמתרגל בכל שאלה, בקשה או קושי שמתעורר.

1. מטלות ומרכיבי הציון:

המבוא לפילוסופיה יוונית, הן בסתיו והן באביב, בנוי משתי חטיבות: ההרצאה (2 נק"ז) והתרגיל (1 נק"ז). אלה מופיעים אצלכם במערכת כשני קורסים נפרדים, אך בכל סמסטר תלמידי המחלקה לפילוסופיה חייבים ברישום גם להרצאה וגם לתרגיל כדי לעמוד בחובות הקורס. בגיליון הציונים שלכם יופיע ציון אחד כולל עבור כל הקורס (הרצאה ותרגיל יחד) כשהוא בנוי כדלקמן:

מרכיבי הציון בהרצאה (שהם 2/3 מהציון הכולל של הקורס)

א. (נוכחות בלפחות 11 מתוך 13 פגישות הרצאה הינה חובה) (תלמיד שיעדר משיעורים מעבר למכסה המותרת הני"ל, מבלי שקיבל אישור בכתב מהמרצה, לא יוכל להגיש את העבודה המסכמת ובכך ייכשל בקורס).

***** כל ההרצאות יוקלטו ויהיו זמינים לצפייה באתר הקורס לטובת מי שמנועים מלהגיע בשל שירות מילואים או סיבה מוצדקת אחרת. כמו כן, מרצה הקורס יהיה זמין לקביעת שעות קבלה (גם במקוון וגם בקמפוס) לצורך סיוע בהשלמת פערים. אדאג להיות גמיש בימים ובשעות – פשוט תקבעו איתי ישירות!**

(ב). עבודה מסכמת (נושא והנחיות יפורסמו לקראת סוף הסמסטר): **100% מהציון בהרצאה**

(ג). **שאלות בונוס:** כדי שנוכל לבחון ביתר עומק כיצד אתם מתמודדים עם חומר הלימוד, יונהג פורום שאלות ודיון (ושמו "פורום ההלניסטים") באתר הקורס במערכת MOODLE. לפורום זה תוכלו להעלות שאלות על קטעים או סוגיות לא מובנים או כאלה שלדעתכם שדורשים הרחבה. תלמידים שיעלו במהלך כל סמסטר שאלות ו/או יענו בצורה מפורטת ומועילה על שאלות של חבריהם לכיתה תוך קידום הדיון בפורום, יזכו לנקודת בונוס על כל השתתפות כזו, עד למקסימום של 5 נקודות בונוס בציון הסופי בהרצאה.

מרכיבי הציון בתרגיל (שהם ביחד 1/3 מהציון הכולל של הקורס):

(א). **נוכחות והשתתפות:** נוכחות בלפחות 80% (כלומר, 11 מתוך 13) הפגישות בתרגילים הינה חובה עפ"י תקנון האוניברסיטה. היעדרות מעבר למכסה המותרת ללא אישור בכתב מהמתרגל יביא לכישלון ואי הכרה בנקודת הזכות של התרגיל.

***** כל מפגשי התרגול יוקלטו ויהיו זמינים לצפייה באתר הקורס לטובת מי שמנועים מלהגיע בשל שירות מילואים או סיבה מוצדקת אחרת. כמו כן, המתרגל יקבע תרגולים יעודיים במהלך הסמסטר ו/או לקראת סופו, לצורך השלמת פערים למי שיהיה זקוק לכך.**

(ב). **3 מטלות כתיבה** קצרות (עד עמוד כל מטלה) על חומר הקריאה: ביחד **75 נקודות מהציון בתרגיל**
(1). מדובר בשאלות שתקבלו דרך אתר הקורס על חומר שכבר קראתם ודיברנו עליו בהרצאה.

(ג). **2 שאלות בקיאות** במהלך הסמסטר: ביחד **25 נקודות מהציון בתרגיל**
(1). המדובר בשאלות, שתקבלו דרך אתר הקורס, על חומר הקריאה להרצאה הקרובה ועליה תתבקשו לענות לפני ההרצאה. השאלה תדרוש תשובה של לא יותר מפסקה אחת.

***** חיילי מילואים, פצועים ומפונים שלא יוכלו להגיש את מטלות ו/או שאלות בקיאות במהלך הסמסטר, נא לפנות לסגל ההוראה ויימצא פתרון מתאים. האפשרויות (בהתאם לנסיבות בכל מקרה): (1) דחייה במועד ההגשה, (2) הגשת מטלה/שאלה חלופית במועד אחר, (3) פטור מהגשת המטלה או השאלה והעברת הציון למרכיב אחר בקורס.**

2. מדיניות הארכות:

באופן כללי הארכת מועדים תאושר רק בגין מילואים, מחלה, מקרה חירום או אירוע חריג אחר כגון מוות במשפחה (חוי"ח). הארכה מצריכה אישור בכתב מהמרצה או המתרגל, בהתאמה, כנגד המצאת הוכחות ואישורים מספקים (אישור מילואים, מחלה וכו').

על כל איחור לא מאושר בהגשת מטלה, בין בתרגיל ובין בהרצאה, תרדנה שתי (2) נקודות לכל יום איחור. לא תתקבלנה מטלות או עבודות שהוגשו באיחור של יותר משבוע ימים.

3. העתקה ופליגיאט:

פליגיאט, כלומר העתקה של משפטים, ורעיונות, ו/או קטעים שלמים ממקור כלשהו (מספר, מהאינטרנט, מעבודתו של מישהו אחר או של "משהו" אחר, כמו בינה מלאכותית) מבלי לציין זאת ומבלי הפניה כדין לאותו מקור בהערת שוליים, הינה העבירה החמורה ביותר באקדמיה. היא בבחינת גזל קניינם הרוחני של אחרים. כנ"ל לגבי הגשת עבודה שנכתבה כולה או חלקה ע"י מישהו או משהו אחר (או נרכשה בכסף) כאילו היתה שלכם. אציין גם שלמרות שאינני מתנגד לסיעור מוחות ודיונים בצוותא, **את הכתיבה עליכם לעשות לבד**. כל חשד לפליגיאט יטופל במסגרת וועדת המשמעת של האוניברסיטה והרשעה בעבירה כזו גוררת עונשים כבדים ביותר שעשויים להשפיע על כל עתידכם האקדמי ואף מעבר לו.

4. חומרי קריאה:

חומר הקריאה הנדרש יועלה לאתר הקורס כ-PDF או יונח במדור השמורים בקומת הכניסה בספריית ארן (את כל כתבי אפלטון בתרגום עברי של י.ג. ליבס ניתן למצוא, למשל, במדור השמורים ויש עותקים נוספים במדפים בפתוחים). למען הסר כל ספק, על התלמידים מוטלת החובה **הבלעדית** להשיג את כל חומר הקריאה ולהכינו להרצאה ולתרגיל. יש חובה חמורה להגיע להרצאה ולתרגיל כשחומר הקריאה לאותו יום נמצא אתכם.

אוניברסיטת בן גוריון בנגב – המחלקה לפילוסופיה

5. פרשיות הלימודים (ייתכנו שינויים בהודעה מראש):

מפגש	נושא הרצאה	חומר הקריאה (חובה)	מטלות ו/או הערות
1 2.1.2024	מבוא: כיצד מתחילים להתפלסף ביוונית? ולמה שנרצה לעשות זאת?		
2 9.1.2024	הקדם-סוקראטיים: הפילוסופים המילטיים	פרגמנטים של תאליס, אנאקסימנדרוס, ואנאקסימניס בתרגום לעברית (PDF)	שאלת בקיאות 1 על ההוגים המילטיים: הגשה עד ה- 9.1.24 בשעה 10.00
3 16.1.2024	הקדם-סוקראטיים: היראקליטוס ופרמנידס	הפרגמנטים של הירקליטוס ופרמנידס בתרגומו של ש' שקולניקוב (PDF)	ההרצאה תחל ב-10.00 במקום 10.15
4 23.1.2024	קדם-סוקראטיים: הפילוסופיה המטריאליסטית ביוון	1. הפרגמנטים של אנאקסאגוראס, תירגם ש. שקולניקוב, מתוך "פילוסופיה יוונית, כךך א ("הקדם-סוקראטיים), בעריכת ש. שקולניקוב וא. וינריב, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה 2. "אמפדוקליס", פרק 10, מתוך ש. שקולניקוב, "תולדות הפילוסופיה היוונית: הפילוסופים הקדם-סוקראטיים" הוצאת "יחדיו". 3. "ליוקיפוס ודימוקריטוס", פרק 13 מתוך אותו ספר של ש. שקולניקוב	
בתרגיל 24.1.2024	תרגיל השלמה: התנועה הסופיסטית	קטעים מהגותם של פרוטאגורס גורגיאס, ואנטיפון באנגלית מתוך: A Pre-Socratics Reader, edited by Patricia Curd and Richard D. McKirahan, Hackett	
30.1.2024 – שיעור מבוטל עקב יום שבתון בשל בחירות לרשויות המקומיות (שיעור השלמה ייקבע לסוף הסמסטר)			
בתרגיל 31.1.2024	תרגיל השלמה: על סוקראטס והדיאלוג "האפולוגיה של סוקראטס"	מתוך "כתבי אפלטון" בתרגום ליבס	מטלת כתיבה מס' 1 על המטריאליסטים מול היראקליטוס ופרמנידס. הגשה עד ה-31.1.24 בחצות
5 6.2.2024	אפלטון: המנון I	כנ"ל	ההרצאה תחל ב-10.00 במקום 10.15
6 13.2.2024	אפלטון: המנון II	כנ"ל	שאלת בקיאות מס' 2 על המנון. הגשה עד ה-13.2.24 בשעה 1000
7 20.2.2024	אפלטון: הגורגיאס I	כנ"ל	
8 27.2.2024	אפלטון: הגורגיאס II	כנ"ל	ההרצאה תחל ב-10.00 במקום 10.15
9 5.3.2024	אפלטון: קטע נבחר מהפידון – על האוטוביוגרפיה של סוקראטס והצורות האפלטוניות	כנ"ל	מטלת כתיבה 2 על ה-"גורגיאס" הגשה עד 5.3.24 בחצות
10 12.3.2024	אפלטון: המשנה I	כנ"ל	מטלת כתיבה 3 על ה"פידון". הגשה עד 15.3.24 בחצות
11 (השלמה) 19.3.2024	אפלטון: המשנה II	כנ"ל	

*** מועד להגשת העבודה המסכמת: 30.4.2024 עד חצות ***

*** למשרתי המילואים שיעדו בתקופת המבחנים ייקבע מועד הגשה חלופי ***